



Bevezetés az egészségügyi jogi ismeretekbe I.

5. hét

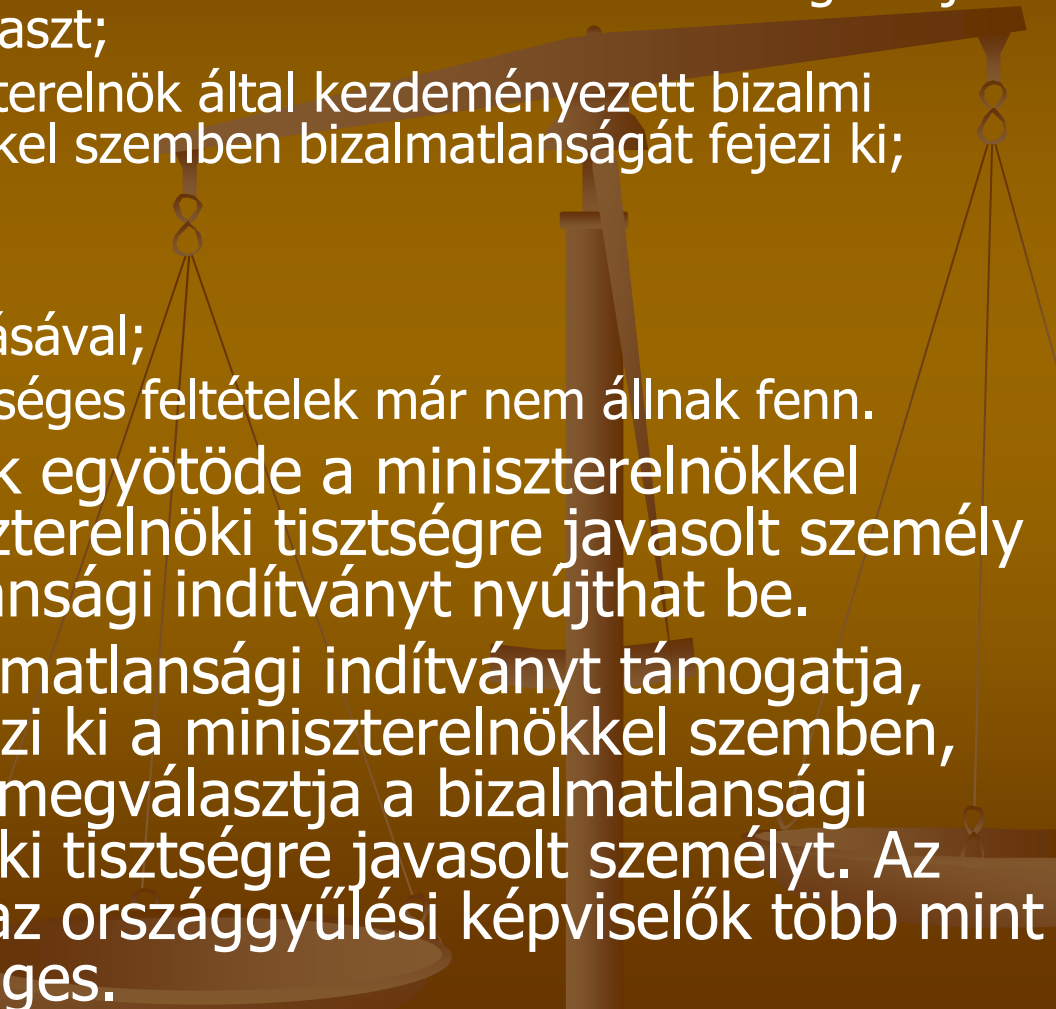
A köztársasági elnök

- képviseli Magyarországot;
- részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein;
- törvényt, országos népszavazást kezdeményezhet;
- kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;
- összehívja az Országgyűlés alakuló ülését, feloszlatja az Országgyűlést;
- javaslatot tesz a miniszterelnök, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosa személyére; kinevezi a hivatásos bírákat és a Költségvetési Tanács elnökét; megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét;
- az Országgyűlés felhatalmazása alapján elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát;
- megbízza és fogadja a nagyköveteket és a követeket;
- kinevezi a minisztereket, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, alelnökeit, az önálló szabályozó szerv vezetőjét és az egyetemi tanárokat;
- megbízza az egyetemek rektorait;
- kinevezi és előlépteti a tábornokokat;
- törvényben meghatározott kitüntetések, díjakat és címeket adományoz, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését;
- gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát;
- dönt a feladat- és hatáskörébe tartozó terület szervezési kérdésekben;
- dönt az állampolgárság megszerzésével és megszűnésével kapcsolatos ügyekben;

- Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és öröködik az államszervezet demokratikus működése felett.
- A köztársasági elnök a Magyar Honvédség főparancsnoka
- A köztársasági elnököt az Országgyűlés öt évre választja és legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani. Köztársasági elnökké megválasztható bármely magyar állampolgár, aki a harmincötödik életévét betöltötte.
- Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással választja. A köztársasági elnök jelölés érvényességéhez az országgyűlési képviselők legalább egyötödének írásbeli ajánlása szükséges. Az első szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát megkapta. Ha az első szavazás eredménytelen volt, második szavazást kell tartani. A második szavazás során a két legtöbb szavazatot kapott jelöltre lehet szavazni. Ha a második szavazás is eredménytelen, ismételt jelölés alapján új választást kell tartani.
- A köztársasági elnök személye sérthetetlen. A köztársasági elnöki tisztség összeegyeztethetetlen minden más állami, társadalmi, gazdasági és politikai tisztséggel vagy megbízással.
- A köztársasági elnök megbízatása megszűnik
 - megbízatási idejének lejártával;
 - halálával;
 - ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatköreinek ellátására;
 - ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn;
 - összeférhetlenség kimondásával;
 - lemondásával;
 - a köztársasági elnöki tisztségtől való megfosztással.
- A köztársasági elnök feladatkörei ellátását kilencven napon túl lehetetlenné tevő állapotának és a megválasztásához szükséges feltételek hiányának megállapításáról, valamint az összeférhetlenség kimondásáról az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

A Kormány

- A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, az Országgyűlésnek felelős.
- A Kormány a közigazgatás legfőbb szerve, törvényben meghatározottak szerint államigazgatási szerveket hozhat létre. Feladatkörében eljárva a Kormány rendeletet alkot, amely a törvénnyel nem lehet ellentétes.
- A Kormány tagjai a miniszterelnök és a miniszterek.
- A miniszterelnököt az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára választja meg.
- A miniszterelnök megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges.
- A minisztert a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.
- A Kormány a miniszterek kinevezésével alakul meg.
- A minisztériumok felsorolásáról törvény rendelkezik. Tárca nélküli miniszter a Kormány által meghatározott feladatkör ellátására nevezhető ki. A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és megyei kormányhivatal.
- A miniszterelnök meghatározza a Kormány általános politikáját. A miniszter a Kormány általános politikájának keretei között önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágazatait és az alárendelt szerveket, valamint ellátja a Kormány vagy a miniszterelnök által meghatározott feladatokat. A Kormány tagja feladatkörében eljárva rendeletet alkot.

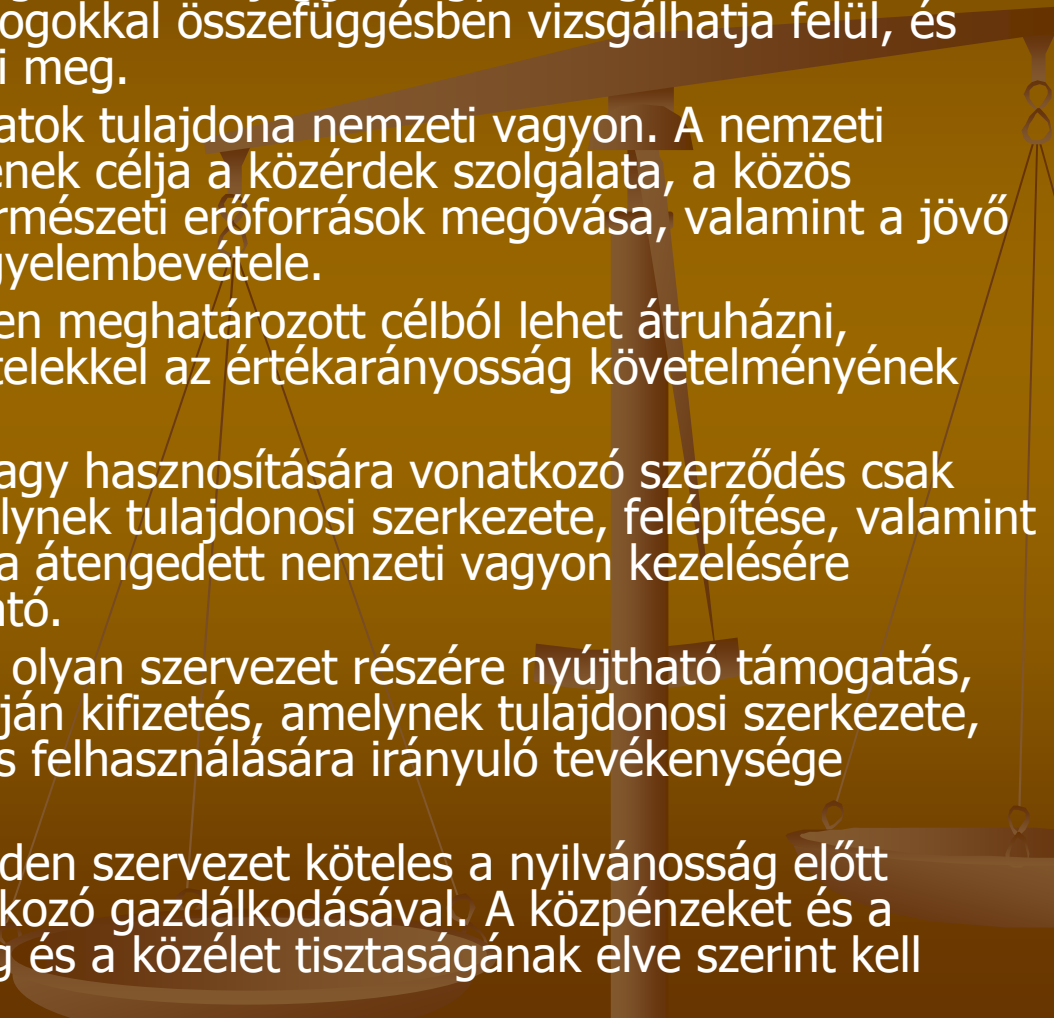
- 
- A miniszterelnök megbízatásának megszűnésével a Kormány megbízatása megszűnik.
 - A miniszterelnök megbízatása megszűnik
 - az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával;
 - ha az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, és új miniszterelnököt választ;
 - ha az Országgyűlés a miniszterelnök által kezdeményezett bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki;
 - lemondásával;
 - halálával;
 - összeférhetetlenség kimondásával;
 - ha a megválasztáshoz szükséges feltételek már nem állnak fenn.
 - Az országgyűlési képviselők egyötöde a miniszterelnökkel szemben írásban - a miniszterelnöki tisztségre javasolt személy megjelölésével - bizalmatlansági indítványt nyújthat be.
 - Ha az Országgyűlés a bizalmatlansági indítványt támogatja, ezzel bizalmatlanságát fejezi ki a miniszterelnökkel szemben, egyben miniszterelnöknek megválasztja a bizalmatlansági indítványban miniszterelnöki tisztségre javasolt személyt. Az Országgyűlés döntéséhez az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges.

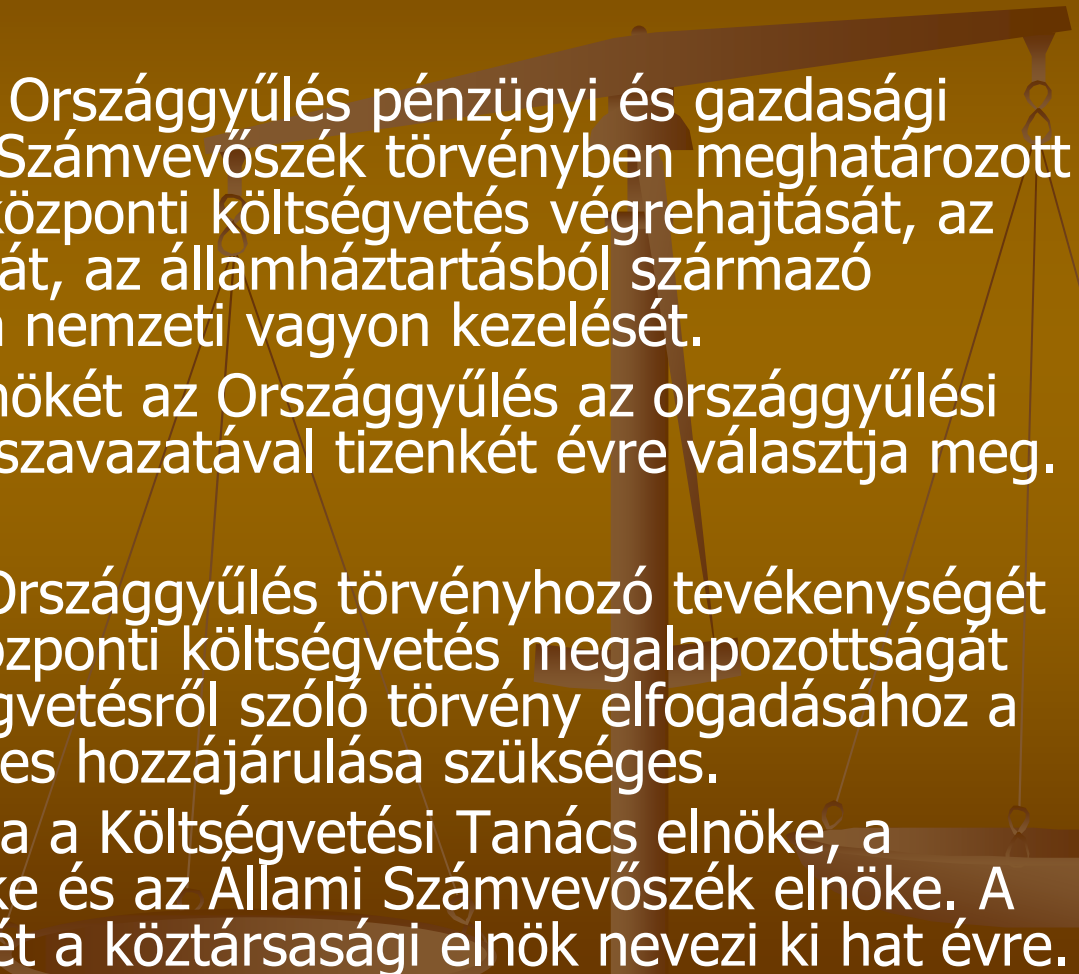
A helyi önkormányzatok

- Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.
- A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.
- A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között
 - rendeletet alkot; határozatot hoz;
 - önállóan igazgat; meghatározza szervezeti és működési rendjét;
 - gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat;
 - meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik;
 - vállalkozást folytathat;
 - dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről;
 - önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetések és elismerő címek alapíthat;
- A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit a képviselő-testület gyakorolja, üléseit a polgármester vezeti.
- A helyi önkormányzat részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg. A helyi önkormányzat kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.
- Törvény a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvételét vagy más kötelezettségvállalását feltételhez, illetve a Kormány hozzájárulásához kötheti.
- A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson öt évre választják.

A közpénzek

- Az Országgyűlés minden évre vonatkozóan törvényt alkot a központi költségvetésről és a központi költségvetés végrehajtásáról.
- Az Országgyűlés nem fogadhat el olyan központi költségvetésről szóló törvényt, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét.
- Különleges jogrend idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben, vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni.
- Ha a központi költségvetésről szóló törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadta el, a Kormány jogosult a jogszabályok szerinti bevételeket beszedni és az előző naptári évre a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott kiadási előirányzatok keretei között a kiadásokat időarányosan teljesíteni.
- A központi költségvetés végrehajtása során nem vehető fel olyan kölcsön, és nem vállalható olyan pénzügyi kötelezettség, amely azt eredményezné, hogy az államadósság meghaladja a teljes hazai össztermék felét.
- A közteherviselés és a nyugdíjrendszer alapvető szabályait a közös szükségletek kielégítéséhez való kiszámítható hozzájárulás és az időskori létbiztonság érdekében sarkalatos törvény határozza meg.

- 
- Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság egyes a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg.
 - Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.
 - Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett.
 - Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.
 - A központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható támogatás, vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható.
 - A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni.

- 
- A Magyar Nemzeti Bank Magyarország központi bankja. A Magyar Nemzeti Bank sarkalatos törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.
 - A Magyar Nemzeti Bank elnökét és alelnökeit a köztársasági elnök hat évre nevezi ki. A Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletet ad ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes.
 - Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve. Az Állami Számvevőszék törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését.
 - Az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja meg.
 - A Költségvetési Tanács az Országgyűlés törvényhozó tevékenységét támogató szerv, amely a központi költségvetés megalapozottságát vizsgálja. A központi költségvetésről szóló törvény elfogadásához a Költségvetési Tanács előzetes hozzájárulása szükséges.
 - A Költségvetési Tanács tagja a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke. A Költségvetési Tanács elnökét a köztársasági elnök nevezi ki hat évre.